

Jaarverslag 2022

van de

Commissie Dierenwelzijn-
ethiek & wetgeving NBvV

2023 DE&W 01

Commissie Dierenwelzijn – ethiek en Wetgeving

Colofon

Auteur

Henk van der Wal

2023

Document 2023 DE &W 01

© 2023 Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers

Voorwoord.

De Commissie Dierenwelzijn, -ethiek & Wetgeving van de NBvV heeft zichzelf verplicht jaarlijks verslag uit te brengen van de realisatie van haar Missie en de daarbij gevoerde strategie.

Daarnaast zal de Visie op de komende periode worden vastgesteld.

In dat kader kunnen we nu ons elfde jaarverslag aan u voorleggen.

Dit jaarverslag is niet alleen een vastlegging van de handelingen van de Commissie Dierenwelzijn- ethiek & Wetgeving, maar ook een verantwoording die vanuit de Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers aan haar leden en de maatschappij wordt afgelegd over de wijze waarop zij als houderijorganisatie werkt aan het waarborgen en verbeteren van het welzijn van de grote groep vogelsoorten die we in de avicultuur rekenen tot de kooi- en volièrevogels.

De samenstelling van de commissie.

De commissie was tot halverwege 2022 samengesteld uit de NBvV- leden Jan de Bruine en Henk van der Wal.

In de tweede helft van dit jaar trad Klaas Snijder toe als commissielid.

Zij worden gefaciliteerd door Hans van der Stroom, hoofd bondsbureau NBvV en zijn medewerkers.

Functionele en Operationele verantwoordelijke was vanaf de tweede helft 2022 Albert Zomer, voorzitter van het hoofdbestuur van de NBvV.

De themacommissie dierenethiek is samengesteld uit de NBvV- leden

Leo Quist, Henk Jansen, Peter Bredenbeek, Jan de Bruine, Henk van der Wal en Louis van Kelckhoven.

De themacommissie wetgeving is in 2022 als zelfstandige commissie opgeheven.

De commissie is bereikbaar op het adres van het bondsbureau.

Commissie Dierenwelzijn, -ethiek & Wetgeving NBvV,

Postbus 74,

4600 AB Bergen op Zoom.

Tel.: 0164 23 50 07,

Email info@nbvv.nl .

In de tekst van dit jaarverslag wordt soms verwezen naar een documentnummer.

Documentnummers met de code DE&W verwijzen naar digitale publicaties van de commissie.

Deze zijn te bestellen via hkvdwal@planet.nl onder vermelding van de volledige documentcode.

Inhoud.

Voorwoord	3
Inhoud	4
Inleiding	5
1 De Missie	
Dierenwelzijn	6
Diergezondheid	6
Dierenethiek	7
Diergedrag	7
Wetgeving	7
2 Dierenwelzijn	
2.1 Internationaal	8
2.1.1 C.O.M.	8
2.1.2 E.E.	8
2.2 Nationaal	
2.2.1 Ministerie LNV	9
2.2.2 Nederlandse Voedsel en Waren Autoriteit	9
2.2.3 KleindierNed	10
2.2.4 Kleindier Liefhebbers Nederland	11
2.3 Deelname aan congressen en symposia	11
2.4 Educatie en kennisoverdracht	11
2.4.1 Surveillantenopleiding 2022/2023	11
2.4.2 Overzicht gepubliceerde monografieën	12
3 Diergezondheid	
3.1 Wetgeving m.b.t. diergezondheid	12
3.2 Aviaire influenza of vogelgriep	13
3.2.1 Definitie van aviaire influenza	13
3.2.3 Regeling maatregelen beschermings- en bewakingszone hoogpathogene vogelgriep	13
Aanvulling september 2022	14
Landelijke maatregelen vanaf 5 oktober 2022	14
4 Dierenethiek	14
4.1 Kunnen we dierethisch nog wel tentoonstellingen en keuringen houden?	15
5 Diergedrag	15
6 Wetgeving	
6.1 Regelgeving NBvV	16
6.1.1 Bondsvademecum	16
7 Visie 2023	17
8 Overzicht van in 2022 verschenen monografieën	17

Inleiding.

Het jaarverslag van de Commissie Dierenwelzijn, -ethiek & Wetgeving NBvV.

Een leidraad voor het schrijven van het jaarverslag van de werkzaamheden, uitgevoerd in 2022 door de Commissie Dierenwelzijn, -ethiek & Wetgeving NBvV, afgekort tot cie. DE&W, is de toetsing in hoeverre de vastgelegde Visie voor 2022 kon worden gerealiseerd.

De werkzaamheden zijn soms wat anders ingevuld, dan gebruikelijk is.

Diverse vergaderingen moesten worden afgelast om te voldoen aan de verplichte maatregelen die van toepassing waren op de beheersing van de uitbraak van het COVID 19 virus.

In de praktijk blijkt dat digitaal veel mogelijk is, zelfs vergaderen.

Om het overzicht te houden, is besloten de werkzaamheden onder te brengen in meerdere rubrieken, waardoor de verslaglegging ook overzichtelijker wordt.

Gekozen is nu voor de strategische rubrieken

Dierenwelzijn;

Diergezondheid;

Dierenethiek;

Diergedrag;

Wetgeving.

Dit heeft ook geleid tot een aanpassing aan de structuur van de commissie.

We onderscheiden nu binnen de totale Commissie Dierenwelzijn, -ethiek & wetgeving NBvV de volgende deelcommissie:

Commissie dierenwelzijn en diergezondheid, hierin zijn ook de afdelingen beleid, communicatie, educatie/kennisoverdracht en wetgeving ondergebracht;

Themacommissie dierenethiek;

Themacommissie diergedrag of ethologie

Voor iedere commissie is taakstellend een opdracht geformuleerd.

Deze is vastgelegd in een gereviseerde Missie.

Als actuele situaties dit vragen kan een verdere uitbreiding in werkgroepen of thema-commissies tot de mogelijkheden gaan behoren.

In het jaarverslag zal per deelcommissie verslag gedaan worden van de activiteiten.

De Visie is geschreven voor de totale commissie.

Hun welzijn....is onze zorg

Met deze slagzin is de doelstelling van de Commissie Dierenwelzijn, –ethiek & Wetgeving bondig samengevat.

Waar het de aan ons als vogelliefhebbers van kooi- en volièrevogels toevertrouwde vogelsoorten betreft, is onze gezamenlijke zorg de borging van het welzijn en het voortbestaan van deze vogels.

1 De MISSIE.

De Commissie Dierenwelzijn, -ethiek & Wetgeving van de NBvV is een verzamelnaam voor vier commissies en wel:

- a. Commissie Dierenwelzijn en Diergezondheid
- b. Themacommissie Dierenethiek;
- c. Themacommissie Diergedrag;
- d. Themacommissie Wetgeving.

Dierenwelzijn.

Het welzijn van dieren, in ons geval de kooi- en volièrevogels, wordt gemeten aan de hand van de mogelijkheden die wij als vogelhouders aan onze vogels bieden, opdat zij zoveel mogelijk in staat blijven hun natuurlijk en normaal gedrag te behouden.

Nu is het wel zo dat naar mate een vogelsoort een langer domesticatieproces doorloopt, dit gedrag mee verandert.

Afgeleid van het streven om de door ons gehouden vogelsoorten optimaal in staat te stellen hun normale en soort gebonden gedrag te ontplooiën, richt de commissie haar werkzaamheden ten aanzien van het begrip "dierenwelzijn" op:

- Het bevorderen van het duurzaam houden van vogels;
- Het informeren, het geven van voorlichting en scholing aan leden van de NBvV met betrekking tot huisvesting- en verzorgingsaspecten voor kooi- en volièrevogels;
- Het onderhouden van contacten met interne en externe relaties;
- Het samenwerken met andere houderijorganisaties om waar mogelijk te komen tot gemeenschappelijk beleid en activiteiten op het terrein van dierenwelzijn.

Diergezondheid.

Als aan het begin van de 17e eeuw het eerste Nederlandstalig boekwerkje verschijnt over het houden van en fokken met de kanarie, wordt al aandacht geschonken aan vreselijke enge ziektes.

Gelukkig kunnen de meeste bestreden worden met kruidenmengsels en allerlei huismiddeljes,

De cie. DE&W stelt zich op het standpunt dat iedere vogelhouder een basiskennis heeft rond de meest gangbare vogelziekten en zelf maatregelen treft als zijn individuele vogels getroffen worden door een veel voorkomende ziekte. Daarbij kan de hulp ingeroepen worden van ervaren, vaak gespecialiseerde, dierenartsen.

In geval van uitbraken van besmettelijke ziekten of zoönosen zal de cie. DE&W betrokken worden in het landelijk overleg met collega houderijorganisaties.

Communicatie over ingestelde regelgevingen zal met de hoogste prioriteit plaats vinden met de leden en bestuursleden van de NBvV.

Daar waar mogelijk zal informatie beschikbaar komen met betrekking tot preventie van besmettelijke ziekten en zoönosen.

Dierenethiek.

De themacommissie Dierenethiek, ingesteld in 2016, richt zich op het opstellen van zienswijzen op al dan niet actuele vraagstukken op het terrein van dierenethiek. Daarbij ligt vooral het accent op vraagstukken die rechtstreeks in relatie staan tot het houden van en of fokken met vogels in het algemeen, en kooi- en volièrevogels in het bijzonder.

Diergedrag of ethologie.

De Commissie Dierenwelzijn, -ethiek & Wetgeving van de Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers heeft haar werkzaamheden in de achterliggende jaren vooral gericht op het implementeren van het begrip dierenwelzijn in de totale organisatiestructuur van de Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers, NBvV.

Op hoofdlijnen komt het erop neer dat de onderwerpen die een rol spelen bij het begrip dierenwelzijn, en vooral “technisch” uitvoerbaar zijn, met voorrang zijn opgepakt.

Te denken valt dan aan de onderwerpen goede huisvesting, goede gezondheid en goede voeding.

De kennisoverdracht van de toch wel benodigde basiskennis rond het gedrag van de door ons gehouden vogelsoorten is hierin achtergebleven.

In 2020 is gestart met de studie rond het gedrag dat we als “normaal” of “soort specifiek” zijn gaan beschouwen bij kooi- en volièrevogels die de status van “gedomesticeerd” hebben bereikt.

Zij leven niet meer in het wild, maar in een gesloten huisvesting en in een gecontroleerd milieu.

De studie is nog niet afgerond, maar in 2021 is op bescheiden schaal wel gestart met een pilotproject om te komen tot ethogrammen voor zoveel mogelijke vogelsoorten.

Dit zal in 2023 een vervolg krijgen.

Wetgeving.

De cie. DE&W is vanaf de start taakstellend betrokken bij de implementatie binnen het bondsbeleid, van de Nederlandse wetgeving en Europese verordeningen met betrekking tot het hobbymatig houden van gezelschapsdieren.

Binnen die groep gezelschapsdieren houdt de commissie zich specifiek bezig met de diergroep Vogels.

De werkzaamheden die hieruit volgen, zijn zodanig toegenomen, dat op

2 september 2019 is besloten tot het instellen van een Themacommissie wetgeving.

In 2022 is besloten de werkzaamheden (tijdelijk?) onder te brengen bij de commissie dierenwelzijn en diergezondheid.

2 Dierenwelzijn.

2.1 Samenwerkingsverbanden.

2.1 Internationaal.

2.1.1 C.O.M.

De Commissie Dierenwelzijn, -ethiek & Wetgeving NBvV werkt samen met:

De Vereniging C.O.M. Nederland die de Nederlandse belangen behartigt vanuit het Nederlandse lidmaatschap van de Confédération Ornithologique Mondiale C.O.M., een houderijorganisatie voor vogelliefhebbers over de gehele wereld, vertegenwoordigd in 49 landen.

Vanaf 2022 wordt binnen het bestuur van COM Nederland de post Dierenwelzijn en wetgeving ingevuld door K. Snijder.

Bij C.O.M. Nederland zijn aangesloten:

Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers;

Algemene Bond van houders van Parkieten en Papegaaien, de Parkieten Sociëteit;

Belangenbehartiging Europese Cultuurvogel.

In Nederland vertegenwoordigt C.O.M. Nederland ca. 26.000 vogelliefhebbers

2.1.2 E.E.

De Entente Européenne is een Europese belangenorganisatie voor de houders van dieren.

Kleindier Liefhebbers Nederland heeft mede namens de NBvV heeft een lid van hun Commissie Dierenwelzijn zitting in de:

Kommission für Tiergesundheit und Tierschutz.

Bij de E.E. zijn in Nederland aangesloten:

Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers;

Kleindier Liefhebbers Nederland;

Nederlandse Bond van Sierduivenliefhebbersverenigingen.

2.2 Nationaal.

2.2.1 Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit.

De samenwerking met het Ministerie LNV bestaat in eerste instantie uit het jaarlijks bestuurlijk overleg van het Directoraat-generaal Agro, Directie Dierlijke Agroketens en Dierenwelzijn (DAD) met de hobbydierhouders vogels en kleindieren en de vSKBN. Deze deelnemende houderijorganisaties zijn verenigd in KleindierNed.(de naam was in 2020 nog NWPP) Het jaarlijks bestuurlijk overleg wordt vanuit het KleindierNed georganiseerd door haar secretarisse mevr. Paula Polman,

Ministerie van Landbouw,
Natuur en Voedselkwaliteit

Ondanks de beperkingen die door de overheid zijn opgelegd aan de mogelijkheden om te vergaderen, kon het jaarlijks overleg in 2022 in oktober fysiek doorgang vinden. Overig overleg met het ministerie is gerealiseerd door middel van Teams bijeenkomsten, telefonische en schriftelijke contacten.

2.2.2 Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit

In 2022 heeft de cie DE&W diverse besprekingen gevoerd met medewerkers van de NVWA. De afdeling Research en Expertise Natuur van de NVWA heeft een project lopen rondom het welzijn bij niet-gedesticeerde dieren. Een stagiaire van de WUR verzamelt via een enquête de voor dit project benodigde gegevens. De cie. DE&W heeft op 23 juni 2022 op het kantoor van de NVWA te Zwolle een gesprek met de stagiaitre gehad. Het rapport is inmiddels als een intern verslag verschenen bij de WUR en niet door de deelnemers aan de enquête te raadplegen.

Nederlandse Voedsel- en
Warenautoriteit
Ministerie van Landbouw,
Natuur en Voedselkwaliteit

Op uitnodging van Vogelweede Meppel e.o., de organisator van grote vogelmarkten in het Noorden van ons land, heeft de cie . DE&W deelgenomen aan gesprekken die vanuit de organisator zijn gevoerd met de NVWA op het kantoor te Zwolle. Aan de orde kwamen vooral de onderwerpen die ontstaan door de onduidelijkheid van zowel de nederlandse wetgeving als de Europese verordeningen rond de organisatie van een grote vogelmarkt, maar meer nog welke verplichtingen worden opgelegd aan buitenlandse verkopers en kopers van vogels.

Omdat in 2022 geen éénsluitende regeling kom worden afgesproken, zal dit traject nog wel even doorlopen naar 2023.

2.2.3 KleindierNed.

Kleindierned is een overlegplatform van dierhouderijorganisaties van dieren die gehouden worden voor educatie, gezelschap, sport en voor het behoud van zeldzame en bedreigde diersoorten.

Per 1 januari 2021 zijn 9 dierhouderijorganisaties deelnemers in dit overlegplatform:

Aviornis Nederland;
Kleindier Liefhebbers Nederland;
Nederlandse Bond van Vogelleifhebbers;
Nederlandse Bond van Sierduivenhoudersverenigingen;
Nederlandse Postduiven Organisatie;
Parkieten Sociëteit;
Stichting Zeldzame Huisdierenrassen;
Vereniging Stads- en Kinderboerderijen Nederland;
Nederlandse Belangenvereniging van Hobbydierhouders,

In de loop van het jaar 2021 sloot ook de Belangenbehartiging Europese Cultuurvogel BEC zich aan bij KleindierNed.

In 2022 zijn meerdere vergaderingen georganiseerd via het digitale systeem Teams. In november 2022 is een fysieke vergadering gehouden in Putten.

2.2.4. Kleindier Liefhebbers Nederland.

Kleindierliefhebbers Nederland is een houderijorganisatie die de belangen behartigt van haar leden, die zich hobbymatig en duurzaam toeleggen op het houden van en fokken met kleindieren.

Onder kleindieren worden diergroepen verstaan die gevormd worden door konijnen, cavia's, kleine knaagdieren, hoenders, siervogels en waterdieren.

De leden zijn aangesloten bij plaatselijke verenigingen en kunnen zich aansluiten bij landelijke speciaalclubs.

De KLN en NBvV hebben op het gebied van dierenwelzijn, diergezondheid, dierenethiek en wetgeving dezelfde belangen en lopen tegen dezelfde uitdagingen aan. Beide houderijorganisaties zijn samen met de Nederlandse Bond van Sierduivenliefhebbersverenigingen, NBS, aangesloten bij de Europese belangenbehartegingsorganisatie Entente Européenne d'Aviculture et de Cuniculture, afgekort tot EE.

2.3 De deelname aan congressen en symposia.

Op donderdag 9 juni heeft een afvaardiging van de cie. DE&W de vijfde “Veerkamplezing”, georganiseerd door de faculteit Diergeneeskunde van de Universiteit van Utrecht en de Raad voor Dierenaangelegenheden, bijgewoond.

De organisatie van deze lezing werd georganiseerd op verzoek van het ministerie LNV. De bijeenkomst vond plaats in de Geertekerk te Utrecht.

De serie Veerkamp lezingen is op initiatief van de Tweede Kamer ingesteld als herinnering aan de in 2011 overleden professor Henk Veerkamp, hoogleraar Veterinaire Apotheek en voormalig voorzitter van de RDA.

Het onderwerp van de Veerkamp lezing heeft altijd te maken met het welzijn en de gezondheid van dieren in Nederland.

Het thema van de lezing in 2022 was “Relatiecrisis”.

De positie van het dier verandert en ook de relatie tussen mens en dier is onderhevig aan maatschappelijke ontwikkelingen.

Waar mogelijk zullen we als cie. DE&W sommige zienswijzen van de sprekers vertalen naar de nog door ons te schrijven monografieën.

2.4 Educatie en kennisoverdracht.

2.4.1 Surveillantenopleiding 2022 / 2023.

Op veler verzoek heeft de cie. DE&W een tweede ronde opleidingen gestart in het najaar van 2022.

Via de nieuwsbrieven van de NBvV, Facebook, Districtsvergaderingen en de site van de NBvV is dit bekend gemaakt.

Deze keer is gekozen voor een opleiding, geheel digitaal, in eigen tempo.

Na inschrijving, namens een vereniging, en ondertekening van de uitgangspunten van de inhoud, werd de eerste Module verstrekt.

Bij voldoende beoordeling van de afsluitende toets volgde module 2, enz.

Gedurende de opleiding werd geacht een audit, liefst 2, af te nemen op een vogelbeurs of een tijdelijke tentoonstelling.

Na afronding ontvingen de deelnemers een certificaat en een pasje.

Deelnemers: 58

Geslaagden: 28

Nog bezig: 30

2.4.2 Overzicht gepubliceerde monografieën in 2022.

In 2022 zijn als aanvulling op het lesboek van de cursus NBvV-Surveillant diverse monografieën, bijvoorbeeld met betrekking tot wetgeving, herschreven.

Daarnaast zijn inspeland op de actualiteit, diverse onderwerpen nader in een monografie uitgewerkt.

Een overzicht van de in 2022 verschenen monografieën is opgenomen in een bijlage bij dit jaarverslag.

Monografieën die zich lenen voor algemeen gebruik, dus niet strikt zijn gebonden aan interne bondszaken, worden gedeponereerd in het e- depot van de Koninklijke Bibliotheek in Den Haag.

3 Diergezondheid.

3.1 Wetgeving m.b.t. diergezondheid

Op 21 april 2021 is de Europese verordening (EU) 2016/429, van het Europees parlement en de Raad van 9 maart 2016 betreffende overdraagbare dierziekten en intrekking van bepaalde handelingen op het gebied van diergezondheid (“de diergezondheidswetgeving”) van kracht geworden.

In 2020 is door middel van monografie 2020 DE&W 08 uitgebreid aandacht gegeven aan de opbouw van deze Europese verordening.

Op 21 april 2021 is ook de Gedelegeerde verordening (EU) 2020/688 van het Europese Parlement en de Raad wat betreft de diergezondheidsvoorschriften voor verplaatsingen binnen de Unie van landdieren en broedeieren, van kracht verklaard.

Gedelegeerde verordeningen bevatten regels waarmee verdere invulling wordt gegeven aan eerder vastgestelde wetgeving.

Gedelegeerde verordeningen hebben ook een “rechtstreekse werking “.

Ze zijn direct van toepassing in alle lidstaten van de Europese Unie.

Wanneer er sprake is van strijdigheid tussen de nationale regelgeving en een gedelegeerde verordening dan telt wat er in de gedelegeerde verordening staat.

Zo wordt op grond van artikel 140 van de Europese diergezondheidwet de bevoegdheidsdelegatie met betrekking tot bijvoorbeeld de verplaatsing van vogels naar buitenlandse tentoonstelling mogelijk gemaakt.

In artikel 67 van de gedelegeerde verordening 2020/688 worden voorschriften gegeven voor verplaatsingen van “in gevangenschap levende vogels” die bestemd zijn voor tentoonstellingen vastgelegd.

let wel: dus niet voor vogels die gerekend worden tot gezelschapsdieren.

Eind 2022 zijn de deelnemers aan de Wereldtentoonstelling in Italië geconfronteerd met deze nieuwe regelgeving.

In goed overleg tussen COM Nederland, de NBvV , de NVWA en het Ministerie van LNV, is voor vertrek een goed werkbaar administratieve oplossing gevonden.

Helaas ging daarna de tentoonstelling in Italië niet door vanwege maatregelen die voortvloeiden uit de bestrijding van het Corona virus in Europa.

In 2022 zou de procedure, die ook geldt voor het deelnemen van Nederlandse vogels aan tentoonstellingen in België, in een monografie worden vastgelegd.

Helaas blijkt dat in de loop van 2022 er nog geen in Nederlandse wetgeving verankerde procedure is vastgelegd.

In overleg met de NVWA werd de bestaande procedure gevolgd voor deelname aan de in januari 2023 geplande Wereldtentoonstelling in Napels, Italië.

3.2 Aviaire Influenza of Vogelgriep

Aviaire influenza is een ernstige, uiterst besmettelijke virusziekte bij pluimvee en ander in gevangenschap levende vogels, die wordt veroorzaakt door verschillende soorten influenza virussen.

Deze virussen kunnen ook overgaan op zoogdieren, met name varkens, en soms ook wel op mensen.

3.2.1 Definitie van aviaire influenza.

De Europese richtlijn 2005/94/EG VAN DE RAAD van 20 december 2005 geeft in bijlage 1 een definitie van aviaire influenza:

Onder “aviaire influenza” wordt verstaan een besmetting van pluimvee of andere in gevangenschap levende vogels met een influenza A-virus van het subtype H5 of H7.

Deze definitie is overgenomen in het Nederlandse “Beleidsdraaiboek aviaire influenza, versie 2.0, september 2013”.

In november 2021 werd nog gewerkt aan de revisie van dit draaiboek.

Een tweede definitie wordt teruggevonden in de “Terrestrial Animal Health Code”, Hoofdstuk 10.4 Infectie met aviaire influenza virussen, uitgegeven door de World Organisation for Animal Health, afgekort tot OIE.

In artikel 10.4.1, lid 1 wordt aviaire influenza gedefinieerd als een infectie van pluimvee met een influenza A-virus van het type H5 of H7.

3.2.2. Regeling maatregelen beschermings- en bewakingszone hoogpathogene vogelgriep.

Bij iedere uitbraak wordt een afzonderlijke Regeling vastgesteld.

Soms wordt deze regeling iets aangepast, vooral met betrekking tot de gebruikte begrippen. veel verwarring is veroorzaakt bij de begrippen die betrekking hebben op de aanduiding “vogels”.

Dit heeft geleid tot het stellen van vragen door de NBvV aan het Ministerie van LNV.

Op basis van de ontvangen toelichtingen van het Ministerie is de monografie 2017 DE&W 05 met betrekking tot de vogelgriep in relatie tot het houden van tentoonstellingen van zangvogels, kwartels, papegaaien, parkieten en tropische duiven, in 2021 herschreven in monografie 2012 DE&W 09, “Preventieve overheidsmaatregelen bij een uitbraak van hoogpathogene aviaire influenza (HPAI) mede in relatie tot toegestane verplaatsingen van kooi- en volièrevogels.

Deze monografie heeft tot doel de richtlijnen voor het vervoer van vogels binnen Nederland naar tijdelijke tentoonstellingen inzichtelijk te maken.

Door de overheidsmaatregelen met betrekking tot de preventie van het besmet raken met het COVID 19 virus bij mensen en de maatregelen bij een uitbraak van vogelgriep bij risicovogels, is deze monografie in 2021 niet verspreid onder leden van de NBvV, omdat er geen mogelijkheden meer waren een tentoonstelling te organiseren.

In verband met het voortduren van de vogelgriep uitbraken in de maanden januari en februari 2022, is in verband met het organiseren van vogelmarkten de monografie alsnog verspreid onder de NBvV Surveillanten.

Op 21 november 2022 is de monografie, nu met documentnummer 2022DE&W 05, gereviseerd en aangevuld met de laatste wijzigingen vanuit het Ministerie van LNV.

Aanvulling september 2022:

Betreft verplaatsing Tropische duiven.

Tijdens een Teamoverleg tussen de NVWA en de Commissie Dierenwelzijn, -ethiek & wetgeving NBvV, gehouden op 26 september 2022, is met betrekking tot de verplaatsing van tropische, dus uitheemse, duiven vastgesteld:

- Tropische, uitheemse duiven zijn geen risicovogels in het kader van de regelingen die van toepassing zijn op de preventiemaatregelen met betrekking tot uitbraken van vogelgriep;
- Voorwaarde is dan wel dat tropische duiven die deelnemen aan een tijdelijke tentoonstelling of vogelmarkt buiten een 10 km zone waarin de duiven gehuisvest zijn, gevaccineerd moeten zijn tegen NCD.
- Deze vaccinatie moet uitgevoerd worden door een erkende dierenarts;
- Het bewijs van vaccinatie moet bij de organisator van een tijdelijke tentoonstelling of vogelmarkt ingeleverd worden.

Landelijke maatregelen vanaf 5 oktober 2022

Er gelden landelijke maatregelen zoals een verbod op het bezoeken van vogelverblijfplaatsen van risicovogels, tenzij dit absoluut noodzakelijk is. Onder risicovogels vallen gehouden hoenderachtigen (zoals kippen), watervogels en loopvogels.

Sinds 5 oktober 2022 is ook de landelijke ophok- en afschermplicht van kracht.

De ophokplicht geldt voor commercieel gehouden vogels, deze worden naar binnen gebracht (behalve fazanten, sierwatervogels en loopvogels). Voor niet-commercieel gehouden risicovogels (hoenderachtigen/kippen, (sier)watervogels en loopvogels), bijvoorbeeld in dierentuinen, kinderboerderijen en van eigenaren van vogels en kippen, en voor commercieel gehouden fazanten, sierwatervogels en loopvogels, geldt een afschermplicht. Op de website van de NVWA staat meer informatie over de ophok- en afschermplicht. Ook is er een verbod ingesteld op het tentoonstellen van pluimvee, watervogels en loopvogels.

4 Dierenethiek.

Het via KleindierNed lopende vraagstuk rond het doden van dieren, waarbij ook de cie. DE&W is betrokken, is nagenoeg afgerond, al blijven er mogelijk nog wel enkele open eindjes.

Er moet nog een aanvaardbare oplossing komen om onder voorwaarden kleine vogels en knaagdieren te bedwelmen en te doden.

Begin februari 2022 is de gezamenlijke monografie aangeboden aan het ministerie LNV.

In samenwerking met de Themacommissie Dierenethiek is in 2021 de studie naar de onderlinge verbanden tussen dierenwelzijn, dierenethiek en diergedrag wat naar de achtergrond verschoven.

Uit deze eerste studie is al gebleken dat de normen en waarden die verbonden zijn aan het gedrag van de vogelliefhebber in relatie tot het houden van vogels een doorslaggevende invloed hebben op het welzijn van onze vogels.

Ook werd vanuit de studie ondervonden dat het gedrag van de vogelliefhebber niet alleen van invloed is op het gedrag van de vogels, maar ook bijdraagt aan een positieve invloed op de beoordeling tijdens keuringen.

4.1 Kunnen we dierethisch nog wel keuringen en tijdelijke tentoonstellingen houden?

De Raad voor Dierenaangelegenheden, RDA, besteedt veel aandacht aan de veranderende mens-dier relatie.

Dit heeft ook zijn weerslag in de inzet van dieren in de sport.

Als we dat tegen het licht houden van onze eigen hobby, dan kunnen we het houden van vogels en de deelname aan tijdelijke tentoonstellingen ook wel als een sportactiviteit beschouwen.

Vanuit die zienswijze heeft de themacommissie Dierenethiek aan de leden van de Themacommissie dierenethiek onderstaande vraag voorgelegd:

“Kunnen we dierethisch gezien nog wel keuringen en tijdelijke tentoonstellingen houden?”

Het doel is een onderzoek op te starten naar de borging van het welzijn van kooi- en volièrevogels tijdens keuringen en tijdelijke tentoonstellingen.

De onderzoeksperiode is in juni 2022 opgestart.

Het onderzoek richt zich op:

- het inventariseren van welzijnsaspecten bij het houden van en of fokken met kooi- en volièrevogels;
- het inventariseren van welzijnsaspecten bij kooi- en volièrevogels tijdens hun verblijf op keuringen en tijdelijke tentoonstellingen;
- ook moeten eventuele negatieve aspecten gedefinieerd worden.

Als handleiding bij dit onderzoek is een inleiding geschreven en zijn twee vragenlijsten met startvragen opgesteld.

Daar aan het eind van de onderzoeksperiode, december 2022, het aantal uitgewerkte vragenlijsten nog van geringe omvang is, zal in 2023 gestreefd worden naar een grotere groep deelnemers onder b.v. de organisatoren van tijdelijke tentoonstellingen en de keurmeesters van de voorafgaande keuringen.

5. Diergedrag.

In 2020 hebben we in eerste instantie in samenwerking met de Themacommissie Dierenethiek een voor ons geheel nieuw onderwerp opgepakt en wel “Diergedrag” of dierethologie.

Rechtstreekse aanleiding was het bijwonen van een presentatie door hoogleraar diergedrag, dr. Saskia Arndt, verbonden aan de Universiteit van Utrecht, tijdens het eerste Our EARTH congres dat op 7 februari 2020 in Veenendaal plaats vond.

In haar presentatie gaf zij aan hoe ze door middel van haar onderzoek meer inzicht wil krijgen in de belevingswereld van dieren.

Ze gaf aan dat gedrag hetgeen is wat we kunnen waarnemen en dat het daardoor het belangrijkste kenmerk is van het aanpassingsvermogen, de bekende vaardigheden en emotionele toestand van het dier.

Hierdoor kunnen we aan de hand van het gedrag van dieren hun welzijn afleiden.

Het zou mooi zijn als de uitkomsten van dergelijk onderzoek worden gedeeld met de sector (o.a. de NBvV dus) en benut door de overheid.

Omdat binnen de commissie DE&W eerlijk gezegd nauwelijks op deze wijze aandacht is besteed aan het gedrag van kooi- en volièrevogels, werd een studie “ethologie – gedragsbiologie” opgepakt.

Hierdoor kwam naar voren dat er eigenlijk een tamelijk eenvoudige manier was om het gedrag van de vogel via waarneming te beschrijven.

De beschrijving van de waarnemingen van het gedrag noemt men een “Ethogram”.

De kennis die tijdens de studie ethologie is opgedaan kon in 2020 worden vertaald naar een monografie “Dierenwelzijn, diergedrag, het communiceren met kooi- en volièrevogels ”met als ondertitel “een beknopte inleiding in de ethologie”. Document 2020 DE&W04.

Daarnaast kon worden vastgesteld dat het schrijven van een ethogram eigenlijk wel best leuk was.

Als veel vogelliefhebbers een ethogram zouden schrijven van een vogelsoort uit hun eigen vogelverblijf, dan zou er een schat aan praktijkervaring op papier kunnen worden gezet.

In 2020 is gestart met een pilotproject om te komen tot een zo breed mogelijk gedragen doel om te komen tot een inzicht in de gedragingen van onze vogels.

Een groep van 15 vogelliefhebbers heeft aangegeven hieraan mee te werken.

De eerste ethogrammen zijn toen al binnengekomen.

In 2021 zou gestart worden met het werven van meer deelnemers.

Ondanks dat een aantal vogelhouders en fokkers van een scala aan soorten, hun vogels al hebben beschreven, is de cie. DE&W van mening dat dit, gelet op de ruim 1700 soorten vogels die bij de leden van de NBvV worden gehouden en gefokt, het toch wel mogelijk moet zijn meer inzicht te krijgen in het gedrag van zowel gedomesticeerde als niet-gedomesticeerde vogelsoorten.

Kennis van het gedrag van onze vogels is een onmisbare kennis die nodig is bij bijvoorbeeld het vaststellen van hun huisvesting en de invloed daarvan op hun welzijnsaspecten.

In 2023 zal dit onderzoek verder op de rails gezet moeten worden.

6. Wet- en regelgeving.

6.1 Regelgeving NBvV.

In 2022 zijn geen monografieën geschreven met betrekking tot nieuwe of aangepaste regelingen van de NBvV.

6.1.1. Bondsvademecum.

In 2022 heeft een aanpassing plaats gevonden van het Bondsvademecum.

De nieuwe versie 2022-1 staat onder de tab downloads als pdf bestaand op de website van de NBvV.

7. Visie 2023.

Een niet onbelangrijk deel van het werk van de cie. DE&W bestaat uit het implementeren van wetgeving in het beleid van de NBvV ten aanzien van het dierenwelzijn van de door ons gehouden kooi- en volièrevogels.

Dit wordt door een deel veroorzaakt door de open normen van de Nederlandse Wet dieren en het daaraan gekoppelde Besluit houders van dieren.

Ook uitvoeringsverordeningen van de Europese diergezondheidswet, zeker waar het handelt over de verplaatsing van in gevangenschap levende vogels, niet te verwarren met vogels die onder het begrip gezelschapsdieren vallen, leveren veel problemen op omdat deze nog niet geïmplementeerd zijn in de Nederlandse wetgeving.

Een ander deel van het bezig zijn met de Nederlandse wetgeving is de toenemende vraag van leden van de NBvV om juridische ondersteuning bij het reageren op “waarschuwingsbrieven” van de Landelijke Inspectiedienst Dierenbescherming (LID) of van de Nederlandse Voedsel en Waren Autoriteit (NVWA).

Het aantal te schrijven bezwaarschriften zal in 2023 wel verder toenemen.

Dit is voor de cie. DE&W aanleiding om voor het gedeelte wetgeving een speciaal commissielid aan te trekken.

In 2022 zijn veel besprekingen gevoerd met het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit.

Het grootste probleem is nog steeds de onduidelijkheid die er heerst tussen het hobbymatig uitoefenen van activiteiten met gezelschapsdieren en het bedrijfsmatig uitoefenen ervan.

In 2023 zullen we toch proberen tot een afronding van dit al meerdere jaren lopende geschil en in een monografie een éénduidige regeling vast te leggen.

In het jaarverslag van 2022 worden een aantal onderzoeken genoemd die door de cie. DE&W zijn opgestart, maar nog niet volledig of geheel niet zijn afgerond.

In 2023 zal ernaar worden gestreefd deze processen weer in gang te zetten.

Te denken valt dan aan:

- kunnen we dierethisch gezien nog wel keuringen en tijdelijke tentoonstellingen houden?
- hoe krijgen we inzicht in het gedrag van onze vogels?
- Het vastleggen van de procedures die op basis van de huidige wet- en regelgeving van toepassing zijn op de organisatie van een vogelmarkt en vogelbeurs in samenhang met de verplaatsing van vogels via verkoop naar andere lidstaten van de EU;
- Het vastleggen van procedures voor de verplaatsing van vogels naar een buitenlandse tijdelijke tentoonstelling.

Zo wordt het toch weer een druk jaar.....

8 Overzicht monografieën geschreven in 2022.

2022 DE&W 01   Jaarverslag 2021
Beleid NBvV.

2022 DE&W 02   Wilde dieren in een stadsvolière?
Handhaving wetgeving door de NVWA in een stadsvolière in Sneek.

2022 DE&W 03	Help ik ben een “vogel”, deel 1. Wat verstaat de wetgever onder het begrip “vogel?”. Kennisoeverdracht.
2022 DE&W 04	Help ik ben een “vogel”, deel 2. Wat verstaat de wetgever onder het begrip “vogel?”. Kennisoeverdracht.
2022 DE&W 05	Vogelgriep, preventieve overheidsmaatregelen, versie 2022. Nederlandse Wetgeving.
2022 DE&W 06	10 Jaar beleid van de NBvV ten aanzien van dierenwelzijn, diergezondheid, diergedrag en dierenethiek. Beleid NBvV.
2022 DE&W 07	De verplaatsing van vogels als gezelschapsdier en de in gevangenschap levende vogels naar een buitenlandse tentoonstelling. Versie 3: 2022, concept wegens het uitblijven van wetgeving. Nederlandse wetgeving en Europese verordeningen.
2022 DE&W 08	Invasieve Exoten behorende tot de groep kooi- en volièrevogels. Versie juni 2022. Nederlandse wetgeving.
2022 DE&W 09	Vanaf de Nuttige Dierenwet uit 1880 naar de Wet dieren in 2023. Nederlandse wetgeving, vertaald naar een tijdslijn.
2022 DE&W 10	Het houden van toezicht op een tijdelijke tentoonstelling of vogelmarkt. Module 1, versie 2022: De Surveillant bij de NBvV. Educatie.
2022 DE&W 11	Het houden van toezicht op een tijdelijke tentoonstelling of vogelmarkt. Module 2, versie 2022: De Veterinaire controle. Educatie.
2022 DE&W 12	Het houden van toezicht op een tijdelijke tentoonstelling of vogelmarkt. Module 2a, versie 2022: De gezondheid van vogels. Educatie.
2022 DE&W 13	Het houden van toezicht op een tijdelijke tentoonstelling of vogelmarkt. Module 3, versie 2022: De uitvoering van een audit. Educatie.
2022 DE&W 14	Het houden van toezicht op een tijdelijke tentoonstelling of vogelmarkt. Module 4, versie 2022: De regelgeving van de NBvV. Educatie.
2022 DE&W 15	Het houden van toezicht op een tijdelijke tentoonstelling of vogelmarkt. Module 5, versie 2022: Nederlandse wetgeving en Europese verordeningen. Educatie.

2022 DE&W 16   Casussen van NBvV-leden versus handhavers van de NVWA en LID.
Versie oktober 2022.
Handhaving wetgeving in de praktijk door de NVWA en LID, op
verzoek van het Ministerie LNV.
Nederlandse wetgeving.

Afzonderlijke monografieën kunnen onder vermelding van het documentnummer als pdf-
bestand digitaal besteld worden bij de Commissie Dierenwelzijn, -ethiek & wetgeving NBvV
via hkvdwal@planet.nl